

مسایل شهری و روستایی، آثار سوء (زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی) خشک شدن دریاچه ارومیه بر شهرها و محیط پیرامون

علی جعفری^{۱*}، صابر جعفری کافی آباد^۲

۱- فارغ التحصیل کارشناسی عمران دانشگاه آزاد واحد تبریز ali.jafari.iaut@gmail.com

۲- دکتری جامعه شناسی دانشگاه تهران و مدرس دانشگاه علامه طباطبائی saberjafari@gmail.com

چکیده

دریاچه ارومیه بعنوان یکی از قدیمی ترین قطب های گردشگری در ایران شناخته شده است و با توجه به اهمیت استراتژیکی در منطقه شمالغرب کشور مورد توجه مسئولان قرار گرفته است. با توجه به اینکه این دریاچه از نظر اکوسیستم، از دیر باز محل تجمع پرندگان و پستانداران بسیاری در طول سال بوده است. متأسفانه در سال های اخیر به علت کم توجهی برخی مسئولان این دریاچه بزرگ در حال خشک شدن است و نه تنها در حوزه دریاچه ارومیه بلکه اطراف آن منطقه را با مشکلات محیط زیستی جانوران و پستانداران و انسان مواجه کرده است. در سال های اخیر به لطف شکل گیری گروه های احیای دریاچه ارومیه و مهندسی محیط زیست تا حدودی در جهت کمک به احیای این دریاچه بزرگ اقداماتی حاصل گشته است. در این مقاله سعی شده است با استفاده از الگوهای بارش سالیانه در ماه های پرفاوت خیز سال و همچنین میزان بارش های سال آبی، در جهت احیای دریاچه ارومیه و با در نظر گرفتن سدهای حوزه دریاچه ارومیه، راهکاری مناسب اتخاذ شود.

واژه های کلیدی: دریاچه ارومیه، اکوسیستم، مهندسی محیط زیست، سدهای حوزه دریاچه ارومیه

۱- مقدمه

دریاچه ارومیه از نظر سطح آب های آزاد، بیستمین دریاچه جهان از لحاظ وسعت و شورترین بعد از بحرالمت محسوب می شود. در این دریاچه در حال حاضر ۲۷ گونه پستاندار، ۲۱۲ گونه پرنده، ۴۱ گونه خزنده، هفت گونه دوزیست و ۲۶ گونه ماهی زیست می کند. دریاچه ارومیه دارای ۱۰۲ جزیره است که همه آن ها از سوی سازمان یونسکو به عنوان ذخیره گاه طبیعی جهان به ثبت رسیده است. چند سالی است که عوامل مختلف دست به دست هم داده اند تا منحصر به فردترین تالاب جهان به دلیل میزان پسرفت آب به تهدیدی جدی برای ساکنان منطقه تبدیل شود، در نتیجه پس روی آب دریاچه، وسعت آن به میزان قابل توجهی کاهش یافته و برخی قسمت های جنوبی دریاچه غیرقابل دسترسی و تبدیل به نمک زار شده است که این پدیده می تواند فجایع بسیار زیادی را همراه داشته باشد. در این مقاله سعی شده است عواقب و پیامدهای سوء خشک شدن دریاچه ارومیه، در حد امکان در سه محور زیست محیطی، اقتصادی و فرهنگی - اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. البته لازم به ذکر